

MAŁOPOLSKI
WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR
ZABYTKÓW

Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Krakowie
ul. Kanonicza 24, 31-002, Kraków
tel. 12 370 83 11, 12 370 83 12
e-mail: krakow@wuoz.malopolska.pl

Urząd Miasta Krakowa

RPW/399092/2023
Data: 2023-11-07

ZN-III.5183.10.2023.ATD.KT.PT

Kraków, dnia

06. LIS. 2023

URZĄD MIASTA KRAKOWA
KANCELARIA MAGISTRATU
Plac Wszystkich Świętych 3/4
Data 2023 -11- 07 (2)
Nr zał.

Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie

ZZM Nr
ul. Reymonta 20
30-059 Kraków

ZZM w Krakowie

RPW/26344/2023 P
Data: 2023-11-08

Dotyczy: wydania zaleceń konserwatorskich celem realizacji zwycięskiego projektu budżetu obywatelskiego 2022 „Posadźmy drzewa na Rynku Głównym!”

Odpowiadając na wniosek z dnia 12.01.2023 r. (data wpływu: 12.01.2023 r.), a także pisma: 1) z dnia 06.03.2023 r. (data wpływu: 13.03.2023 r.), 2) z dnia 17.04.2023 (data wpływu 17.04.2023 r.), 3) z dnia 18.07.2023 r. (data wpływu 20.07.2023 r.) oraz 4) z dnia 21.08.2023 r. (data wpływu 21.08.2023 r.) złożone przez Gminę Miejską Kraków - Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie, ul. Reymonta 20, 30-059 Kraków, w sprawie wydania zaleceń konserwatorskich celem realizacji zwycięskiego projektu budżetu obywatelskiego 2022 „Posadźmy drzewa na Rynku Głównym!” w Krakowie, który leży w obrębie układu urbanistycznego miasta Krakowa w granicach Plant, wpisanego do rejestru zabytków pod numerem A-1 decyzją z dnia 22 maja 1933 r. i na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Naturalnego UNESCO oraz na obszarze historycznego zespołu miasta Krakowa uznanego za pomnik historii Zarządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 8 września 1994 r. (M. P. Nr 50, poz. 418), a także na terenie parku kulturowego pod nazwą „Park Kulturowy Stare Miasto” - **Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków** podaje co następuje:

Mając na względzie, iż planowane zamierzenie dotyczy problematyki o najwyższym stopniu skomplikowania, o wybitnej lokalizacji, w historycznym, funkcjonalnym i znaczeniowym centrum dobra Światowego Dziedzictwa UNESCO za jakie uznane zostało w 1978 r. krakowskie Stare Miasto, w przedmiotowej sprawie została powołana komisja doradcza, na podstawie § 4 ust. 1 oraz § 10 ust. 2 i ust. 3 oraz § 13 ust. 1 pkt 2 Regulaminu Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Krakowie, której posiedzenie odbyło się w dniu 15.09.2023 r. W skład komisji zostały zaproszone następujące osoby: dr Zbigniew Beiersdorf, dr hab. Waldemar Komorowski, prof. dr hab. inż. arch. Andrzej Kadłuczka, dr hab. inż. arch. Jadwiga Środulska-Wielgus prof. PK. Po zasięgnięciu opinii powyższych specjalistów Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków wyraża wstępną opinię w zakresie możliwości realizacji zwycięskiego projektu budżetu obywatelskiego 2022 „Posadźmy drzewa na Rynku Głównym!”:

Przestrzeń Rynku Głównego stanowi kreację konserwatorską, która w ocenie Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz członków powołanej komisji ma charakter skończony i została ukształtowana z uwzględnieniem nawarstwień w sposób niezwykle zrównoważony i harmonijny. Jednakże mając na względzie zmianę paradygmatu w ochronie dziedzictwa jaka dokonała się na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat, polegającą m. in. na znacznie większym uwzględnieniu potrzeb interesariuszy, w tym interesu społecznego reprezentowanego przez osoby biorące udział w głosowaniach nad budżetem obywatelskim,

Informacja dotycząca zasad przetwarzania danych osobowych przez Administratora oraz praw osób, których dane są przetwarzane została zamieszczona na stronie <https://www.wuoz.malopolska.pl/>

Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków nie wyklucza wprowadzenia dodatkowych nasadzeń zieleni wysokiej na Rynku Głównym. Winny one jednakże uwzględniać warunki ochrony wartości archeologicznych, kulturowych oraz widokowych (punktów widokowych, ciągów i osi widokowych) - określonych precyzyjnie w załączniku do uchwały Nr XLII/544/12 Rady Miasta Krakowa z dnia 4 kwietnia 2012 r. „Plan ochrony Parku Kulturowego „Stare Miasto” w Krakowie”. W ww. dokumencie zostały wskazane główne ciągi widokowe, charakterystyczne punkty i osie, które warunkują możliwość wprowadzenia kolejnych nasadzeń w przedmiotowej lokalizacji.

Ponadto zgodnie z wyrażoną opinią komisji doradczej Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków, w celu określenia możliwości wprowadzenia nowych nasadzeń na Rynku Głównym w Krakowie, zaleca:

- opracować interdyscyplinarne studium gospodarki zielenią na płycie Rynku Głównego, uwzględniające zagadnienia historyczne, klimatyczne, przyrodnicze i krajobrazowe, wykorzystujące ustalenia zawarte w sporządzonym dotychczas materiale, tj. „Zieleń Rynku Głównego w Krakowie Kwerenda historyczna Do roku 1918” autorstwa dra hab. Waldemara Komorowskiego z 2021 r., a ponadto obejmujące problematykę powiązań widokowo-kompozycyjnych układu ciągów komunikacyjnych prowadzących do Rynku Głównego, istniejącą infrastrukturę podziemną, podwaliny starych zabudowań oraz inne zachowane relikty obiektów i warstwy archeologiczne. Przedmiotowe opracowanie winno uwzględniać atrybuty wyjątkowej uniwersalnej wartości Krakowa jako dobra Światowego Dziedzictwa takie jak: osie widokowe, (powiązania widokowe kluczowych obiektów, osie kompozycyjne), stabilność historycznej szaty roślinnej i zielonych układów kompozycyjnych w mieście, widok na zabytek – widoki wybrane (ekspozycje konkretnych obiektów, historyczne bądź ukształtowane współcześnie), zachowane warstwy archeologiczne (zidentyfikowane i domniemane warstwy archeologiczne niepoddane badaniom i nieeksploatowane);
- zgodnie z uchwałą „Park Kulturowy Stare Miasto” chronić zarówno historyczną linię zabudowy, gabaryty i formy architektoniczne, jak i osie, ciągi i punkty widokowe umożliwiające bliskie i dalekie widoki na charakterystyczne elementy zagospodarowania obszaru, ze szczególnym uwzględnieniem widoków na Wzgórze Wawelskie, oraz widoków z obszaru Starego Miasta na charakterystyczne elementy zagospodarowania;
- w opracowaniu studialnym poprzedzającym fazę projektową zamieścić wizualizacje ukazujące warianty planowanych nasadzeń drzew, opracowane w oparciu o wysokiej jakości narzędzia cyfrowe (w tym np. skany 3D przestrzeni), z uwzględnieniem gatunku drzewa, pokroju, fazy dojrzałej rozwoju drzewostanu oraz stanu bezlistnego i pełnego ulistnienia;
- w prowadzonych analizach i proponowanych rozwiązaniach projektowych dążyć do zachowania wartości kulturowych Rynku Głównego oraz tradycji tego miejsca.

Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków zaleca ponadto, aby opracowana dokumentacja uwzględniała zasady doktrynalne dotyczące ochrony i konserwacji zabytków przyjęte przez Międzynarodową Radę Ochrony Zabytków i Miejsc Historycznych ICOMOS, (m. in.: *Deklaracja z Xi'an w sprawie konserwacji otoczenia budowli, miejsc i obszarów stanowiących dziedzictwo*, XV Zgromadzenie Generalne ICOMOS Xi'an, Chiny, 21 października 2005 r., *Deklaracja w sprawie zachowania genius loci (ducha miejsca)*, XVI Zgromadzenie Generalne ICOMOS, Quebec, 4 października 2008 r., *Zalecenia UNESCO w sprawie historycznego krajobrazu miejskiego*, Konferencja Generalna UNESCO, Paryż, 10 listopada 2011 r., *Dokument z La Valetty w sprawie ochrony i zagospodarowania miast*

Informacja dotycząca zasad przetwarzania danych osobowych przez Administratora oraz praw osób, których dane są przetwarzane została zamieszczona na stronie <https://www.wuoz.malopolska.pl/>

historycznych i dzielnic zabytkowych, Komitet Naukowy Miast Historycznych i Wsi CIVVIH–ICOMOS, XVII Zgromadzenie Generalne ICOMOS, Paryż, 28 listopada 2011 r.)

MWKZ w pełni popiera inicjatywę Gminy Miejskiej Kraków powołania zespołu eksperckiego opartego na rzeczoznawcach ICOMOS, którego celem byłoby wypracowanie wzorcowego procesu wprowadzania zieleni w przestrzeniach o najwyższym reżimie konserwatorskim, jakimi są miasta wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Naturalnego UNESCO.

Jednocześnie zastrzega się, że w świetle zobowiązań wynikających z wpisu Krakowa na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Naturalnego UNESCO, a także wskazań podjętych w dokumencie opracowanym przez Gminę Miejską Kraków pn: „Plan Zarządzania Miejscem Światowego Dziedzictwa UNESCO dla Historycznego Centrum Krakowa”, w przypadku planowanych znaczących inwestycji w strefie UNESCO, które mogą istotnie zagrażać jego wartości ouv (takich jak np. istotne zmiany krajobrazowe związane z zatarciem kluczowych widoków na zabytek oraz osi widokowych i panoram), na podstawie przedłożonej dokumentacji przedprojektowej może zostać na późniejszym etapie zalecone opracowanie standardowego dokumentu - Heritage Impact Assessment.

Reasumując, Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków w pełni uznaje za zasadne dla Krakowa wprowadzenie w większym zakresie zagospodarowania zielenią na obszarze UNESCO, przy uwzględnieniu złożonych potrzeby wszystkich interesariuszy, w tym w znaczącym zakresie użytkowników reprezentowanych przez stronę społeczną. Wskazany jest zatem rozważenie takiego zakresu wprowadzenia zielni wysokiej w przestrzeni Rynku Głównego, który nie spowoduje uszczerbku dla zabytku, jakim jest wnętrze urbanistyczne średniowiecznego placu rynkowego, a zarazem uczyni zadość postulatowi społecznemu zwiększenia zieleni na terenach śródmiejskich.

Zastępca Małopolskiego
Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków
w Krakowie
Techmańska
mgr inż. arch. Katarzyna Techmańska

Otrzymują:

1 x Adresat

1 x A/a